

Foto boven: Rendac haalt per jaar bijna 750.000 kadavers op bij 70.000 adressen.

Foto onder: De verwerking van illegaal gedumpte schapen kost het Wetterskip Fryslân ongeveer 350 euro per kadaver. De boer betaalt voor het correct aanbieden iets meer dan 22 euro.

Foto's: Rendac

nVWA onderzoekt gevreesde kadaverdumpingen

Waterschap Veluwe en Wetterskip Fryslân hebben in de eerste zes maanden van dit jaar een aanzienlijke stijging van gedumpte schapen geconstateerd. Ze zien de hogere destructiekosten als de oorzaak. Het ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit (LNV) heeft de bijdrage voor de vernietiging van dode dieren dit jaar stopgezet. Veehouders moeten de volledige kosten per 1 januari zelf betalen. Land- en Tuinbouw Organisatie (LTO Nederland), kadaververwerker Rendac en de Partij voor de Dieren (PvdD) maken zich grote zorgen. Om geld te besparen, komen veehouders in de verleiding om hun kadavers illegaal te dumpen. De nieuwe Voedsel en Waren Autoriteit (nVWA) is een landelijke inventarisatie gestart.

Het waterschap in Friesland was vorig jaar niet blij met het besluit van de minister om de bijdrage aan de veehouders stop te zetten. „Ik wist meteen dat het veel ellende ging geven”, zegt beleidsmedewerker Jan Lobstein van Wetterskip Fryslân. „Een verhoging van de destructiekosten gaat in deze moeilijke economische tijd leiden tot illegale dumping.” Deze vrees lijkt uit te komen. Recente cijfers in Friesland zijn verontrustend. Het waterschap trof van 1 januari tot en met 4 mei 27 dode schapen aan in haar sloten en weilanden. In dezelfde periode vorig jaar ging het nog om elf kadavers, een stijging van bijna 150 procent. Lobstein: „Normaal krijgen we per jaar tussen de 27 en 36 meldingen van dode dieren. Nu zaten we begin mei al op dit aantal. Het gaat vooral om schapen. Soms vonden we ze met drie of vier tegelijk.” Wetterskip Fryslân constateert een duidelijk verband met de afgeschafte bijdrage in de destructiekosten. Veehouders in Nederland zien zich dit jaar geconfronteerd met een flinke toename. Voorheen betaalde het ministerie van LNV een deel van de kosten, ongeveer veertien miljoen euro per jaar. Minister Verburg besloot vorig jaar om die subsidie stop te zetten. Ze heeft geen geld meer. De sector moet daarom zelf opdraaien voor de kosten. Voor de veehouders betekent

dat gemiddeld een verdubbeling van de tarieven. Betaalden ze eerst tien euro voor het ophalen van een kadaver, nu is dat twintig euro. Daar bovenop komen de vernietigingskosten, die uiteenlopen van 1,09 euro voor een geit (was 0,49 euro) tot 25,89 voor een volwassen rund (was 11,26 euro).

De beslissing om de geldkraan dicht te draaien, leidde medio 2009 tot grote zorgen bij LTO-Nederland en Rendac. Veehouders zouden vaker hun dode beesten gaan dumpen in weilanden en het oppervlaktewater. Met alle gevolgen van dien voor de volks- en diergezondheid. Ook politiek Den Haag was er niet gerust op. Kamerlid Joop Atsma (CDA) stelde in het najaar Kamervragen aan de minister. In het belang van de volksgezondheid moest de overheid de veehouders blijven ondersteunen. Het afschaffen zou bovendien een breuk zijn met een, mede door de CDA'er zelf ingediende, motie uit 2006. Daarin staat vastgelegd dat er tussen 2007 en 2011 niet wordt getornd aan de overheidsbijdrage. Minister Verburg laat Atsma weten dat ze toch echt geen financiële middelen meer heeft om dit vol te houden. Verder heeft de veehouder volgens de bewindsvrouw zelf een maatschappelijke verantwoordelijkheid. Daar valt het deugdelijk afvoeren van kadavers onder. Marianne Thieme van de PvdD

stelde in augustus ook Kamervragen. De fractievoorzitter ziet graag dat de commerciële veehouderij zelf betaalt voor het afvoeren van kadavers. Deze bedragen kunnen worden doorberekend in de kostprijs van het product. Minister Verburg vindt dit eveneens de eigen verantwoordelijkheid van de veehouder. Voor het verzoek van Thieme om meer toezicht, strengere handhaving en hogere straffen bij dumping, ziet Verburg op dat moment geen aanleiding.

Landelijke inventarisatie

Wetterskip Fryslân stelt in mei de nVWA op de hoogte van de kadaverdumpingen. Kort daarop komen er verontrustende berichten van het Waterschap Veluwe. Die trof in april en mei 23 dode schapen aan bij een stuw. En in maart was er een zak met vijf dode lammetjes gevonden. Ook volgens Waterschap Veluwe zijn de kadavers gedumpt als gevolg van de afvoerkosten. Om een landelijk beeld te krijgen van de problematiek, stuurt de nVWA begin juni een brief naar gemeenten, waterschappen en politiekorpsen. Ze worden verzocht om geconstateerde dumpingen in het eerste half jaar te melden. Ook wil de nVWA dat ze een beeld schetsen van de ontwikkeling in de afgelopen jaren. „We proberen zicht te krijgen in een eventuele toename ten opzichte van 2009”, vertelt briefschrijver Stan van der Meijs. Hij is adviseur dierlijke bijproducten van de Nieuwe Voedsel en Waren Autoriteit. „Mocht er inderdaad sprake zijn van een toename, dan onderzoeken we of er een verband gelegd kan worden met de fors gestegen tarieven voor de aanbieders.” De eerste reacties zijn binnen, zo laat Van der Meijs in juli weten. Hij verwacht in >>

het najaar de analyse klaar te hebben. LTO Nederland is niet te spreken over de recente ontwikkelingen op de Veluwe en in Friesland. „Dit hadden we al lang voorzien”, laat een woordvoerder weten. „De dumpingen vormen een bedreiging voor de volksgezondheid. Vaak waren de dieren ook nog eens ziek voor ze stierven. Dat is dan een dubbel gevaar.” Het bestuur ontving de laatste tijd zelf ook al signalen dat het aantal kadaverdumpingen toenam. „Dit hebben meerdere waterschappen aangegeven”, aldus de woordvoerder. „Soms waren de dieren letterlijk over een hek gegooid. Wij denken dat het vooral hobbyboeren zijn, die er niet hun boterham mee verdienen. De professionele veehouderij zal het incalculeren. Desalniettemin is het schadelijk voor de gehele sector.” Ook Rendac voorzag vorig jaar al grote problemen. De kadaververwerker is daarom niet verrast. „Onze vrees was gebaseerd op eerdere ervaringen”, zegt directeur Algemene Zaken Sjors Beerendonk. „Wanneer veehouders geen kadavers meer aanbieden, gaat dat leiden tot grote maatschappelijke commotie. We hebben de minister daarom gevraagd om haar besluit tot het intrekken van de overheidsbijdrage te heroverwegen.” Dat de minister wijst op de eigen verantwoordelijkheid van de veehouder, is volgens Beerendonk te kort door de bocht. „Het correct en tijdig aanbieden van dode dieren is weliswaar een verantwoordelijkheid van de veehouder, maar ook het ministe-

rie van LNV draagt een nadrukkelijke verantwoordelijkheid als invoerder van de destructiewetgeving.” De PvdD is het daar mee eens „Het is onvoorstelbaar dat omwille van het kostenaspect de volksgezondheid in gevaar wordt gebracht”, aldus Tweede Kamerlid Esther Ouwehand. „Dat de minister zegt dat de veehouders een maatschappelijke verantwoordelijkheid hebben, kan gewoon niet. De overheid moet zich sterk maken voor de volksgezondheid.”

Afschrikwekkende boetes

Volgens Wetterskip Fryslân is het niet alleen gezien de volksgezondheid onwenselijk dat er illegaal kadavers worden gedumpt. Ook de financiële gevolgen zijn groot. Het waterschap moet per kadaver ruim 300 euro aan ophaalkosten betalen. Lobstein: „Dat is een vaststaand bedrag. Want het ophalen is vaak lastig. Bijvoorbeeld wanneer een kadaver in een vaart is gedumpt en de stroming het heeft meegenomen. De ophalers moeten soms kilometers met een bootje gaan zoeken.” De verwerkingskosten van Rendac daar nog bij, brengen de totaalkosten voor het waterschap richting de 350 euro. „Een groot verschil met de veehouder die een paar tientjes per kadaver moet betalen”, aldus Lobstein. „De kosten voor de gemeenschap worden zo veel hoger. Het komt uiteindelijk uit de portemonnee van de burger.” Een oplossing voor de problematiek vindt Lobstein lastig te geven. „In bijna

alle gevallen zijn de oormerken van de dieren afgesneden. Hierdoor is de eigenaar niet te traceren. Dat maakt handhaven onmogelijk.” Het weer volledig vergoeden door de overheid, zou misschien een oplossing kunnen zijn volgens Lobstein. Of de kosten doorrekenen in zaken die boeren echt nodig hebben voor houden van de dieren. „Zoiets wordt ook gedaan met de kosten voor het afgeven van bilgewater, een mengsel van water en olie, voor schepen. Deze zijn verrekend in de prijs van brandstof, waardoor schippers het afvalwater zonder extra betaling kwijt kunnen bij inzamelpunten. Dat nodigt niet uit tot illegale lozingen. Een ander voorbeeld is de verwijderingsbijdrage bij elektrische apparaten. Maar ik geef toe dat het doorrekenen heel erg lastig is.”

De PvdD legt zich daar niet bij neer. Ondanks dat de eigenaar moeilijk is te traceren, kan er strenger worden gehandhaafd. Ouwehand: „Het mag gewoon niet lonen om crimineel gedrag te vertonen. De pakkans is met het afsnijden van oormerken klein, maar door harde sancties af te kondigen kan er wel iets preventiefs worden gedaan.” Het Kamerlid denkt aan boetes met een ‘afschrikwekkende omvang’ van duizenden euro’s. Gezien de recente kadavervondsten vindt Ouwehand het jammer dat de minister in augustus 2009 niet inging op het voorstel van fractiegenote Thieme om de handhaving en de strafmaat te vergroten. „Je zou risicogebieden in kaart kunnen brengen en daar de handhaving op concentreren. Maar daar had Verburg al veel eerder over moeten nadenken. Ze had het nooit zover moeten laten komen.”

Tarieven Rendac

Kadavers moeten volgens de Europese destructiewet worden aangegeven bij een destructiebedrijf. In Nederland is Rendac verplicht om de dode dieren op te halen en te verwerken. Het bedrijf is gevestigd in het Noord-Brabantse Son. De monopolist haalt per jaar bijna 750.000 kadavers op bij 70.000 adressen. Rendac verwerkt ze vervolgens tot biobrandstoffen. Vroeger kregen de veehouders de kosten voor de vernietiging volledig en later gedeeltelijk vergoed. Maar vorig jaar bepaalde minister Verburg van het ministerie van LNV dat veehouders vanaf 2010 de volledige ophaal- en verwerkingskosten gaan betalen. De Rendac-tarieven voor de sector werden daarmee verdubbeld. Het ophalen van een kadaver kost nu 20,13 euro. Tot 2010 was dit 10,11 euro.

De verwerkings- en vernietigingskosten per diersoort in 2010:

Geit: 1,09 euro (was 0,49 euro)

Schaap: 2,07 (was 0,94 euro)

Varken: 7,77 euro (was 3,53)

Pony: 8,29 euro (was 3,76 euro)

Paard: 18,12 euro (was 8,23 euro)

Rund: 25,89 euro (was 11,26 euro)

Overige dieren (bijvoorbeeld ezels): 8,14 euro (was 8,11 euro)

Nadere inlichtingen:

- Tom Doomen, VION Ingredients (Rendac), tel. 0499-364806, tom.doomen@vionfood.com
- Maarten Leseman, LTO Nederland, tel. 06-55366856, maarten.leseman@zlto.nl
- Jan Lobstein, Wetterskip Fryslân, tel. 058-2922106, jlobstein@wetterskipfryslan.nl
- Stan van der Meijs, nVWA, tel. 06-51053154, c.j.a.m.van.der.meijs@minInv.nl
- Saskia Menkel, Partij voor de Dieren, tel. 070-3183460, partijvoordedieren@tweedekamer.nl

Tekst: Casper Ferwerda